

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สังคมไทยปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ มากมาย ทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง ทำให้สังคมนั้น ๆ เกิดความเจริญเติบโตเฉพาะแต่ในตัวเมืองใหญ่อย่างรวดเร็ว จึงทำให้เกิดปัญหาการย้ายถิ่นฐานบ้านเรือนจากชนบทเข้ามาสู่สังคมเมืองเพื่อมุ่งมาหางานทำ ซึ่งการเคลื่อนย้ายถิ่นฐานนี้ทำให้เกิดปัญหาทางสังคมต่าง ๆ มากมาย ทั้งปัญหาชุมชนแออัด ปัญหาการทะเลาะวิวาท และปัญหาอาชญากรรมต่าง ๆ ซึ่งโดยส่วนใหญ่แล้วมักจะเกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชน เพราะสภาพแวดล้อม อันเกิดจากการกระตุ้นของสื่อต่าง ๆ เช่น จากภาพยนตร์, อินเทอร์เน็ต, เกม , วิทยุ รวมไปถึงต้นแบบจากครอบครัว ซึ่งนับเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นมานาน และจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือในการแก้ไข ปัญหาจากทุกภาคส่วนในสังคม

การพัฒนาประเทศที่เน้นด้านเศรษฐกิจเป็นเรื่องสำคัญมากกว่าด้านอื่น ๆ ทำให้เกิดการแข่งขันกันในทางสังคมเศรษฐกิจอย่างเห็นได้ชัด เพราะต่างมุ่งแสวงหาแต่วัตถุและความสุขจากวัตถุนั้น ๆ เป็นเหตุให้การแข่งขันทางวัตถุเพื่อความมีฐานะและการยอมรับในสังคม จนทำให้เกิดกระแสการใช้ย่ำเงินความจำเป็น ทำให้เกิดสภาวะหนี้สินเกินตัวเป็นจำนวนมาก การที่คนไทยเร่งรีบต่อการดำรงชีวิตและการทำงาน ทำให้คนเข้าวัดน้อยลง และห่างไกลศาสนามากขึ้น ก่อให้เกิดปัญหาด้านความเสื่อมไปแห่งศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม มากขึ้น ดังคำของท่านพุทธทาสภิกขุได้กล่าวไว้ตอนหนึ่งว่า “สังคมไทยปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแปลงไปตามวัตถุเป็นอย่างมาก แต่การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวหาได้เป็นไปเพื่อประโยชน์สุขที่แท้จริงของคนไทยไม่ คนนิยมวัตถุหรือวัตถุนิยมมากขึ้น มีกิเลสมากขึ้น และสิ่งที่ขาดคือศีลธรรม สภาพสังคมเกิดความเสื่อมโทรมเพราะรับอิทธิพลอารยธรรมตะวันตกที่แพร่หลายเข้ามามากเกินไป และคนไทยรับเอาโดยไม่มีการพิจารณา” ปัญหาสิ่งเหล่านี้ส่งผลให้คุณภาพชีวิตของเยาวชนไทยตกต่ำทำให้เยาวชนซึ่งจะเป็นกำลังสำคัญให้กับประเทศชาติในอนาคตเป็นผู้ไม่มีคุณภาพเต็มศักยภาพ การพัฒนาและปลูกฝังจริยธรรม เป็นวิธีหนึ่งที่จะพัฒนาเยาวชนให้เป็นผู้มีจริยธรรม วัฒนธรรม อันดีงามเพราะจริยธรรมเป็นกลไกที่ช่วยควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในสังคมให้อยู่ร่วมกันอย่างปกติสุขบนรากฐานของการไม่ทำให้อันอื่น

^{*} พุทธทาสภิกขุ, ท่านพุทธทาสกับการศึกษา, วารสารครุศาสตร์ ๑๑, (กรุงเทพมหานคร: มกราคม, พ.ศ. ๒๕๒๕), หน้า ๕๐.

และสังคมเดือดร้อน การปลูกฝังจริยธรรมอย่างเพียงพอและสม่ำเสมอนอกจากจะทำให้เกิดความละเอียดต่อการกระทำความชั่วต่าง ๆ แล้ว ยังช่วยปลูกจิตสำนึกให้ทุกคนมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม อันจะช่วยป้องกันแก้ไขปัญหาดังกล่าวต่าง ๆ ในสังคมได้

และเพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ ได้กำหนดวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาไว้ใน มาตรา ๔ กำหนดความหมายของการศึกษาไว้ว่า “การศึกษา” เป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความรู้และความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรยาบรรณ ความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ขึ้นจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคมการเรียนรู้และปัจจัยที่เกี่ยวข้องให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และในมาตรา ๖ กำหนดความมุ่งหมายและหลักการการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข^๒ การศึกษาจึงเป็นหัวใจของการพัฒนาประเทศ เพราะความเจริญที่ปรากฏทั้งด้านวัตถุและด้านคุณธรรม จริยธรรมนั้น เป็นผลสะท้อนถึงคุณภาพของสังคม อันเป็นผลจากการอบรมพื้นฐานจากครอบครัวและสถาบันการศึกษา

ในอดีตกาลผ่านมาวัดและพระสงฆ์ต่างมีบทบาทในด้านการเผยแผ่ วัดส่วนใหญ่จะเป็นศูนย์กลางทางการศึกษาของชุมชน ซึ่งจะมีพระภิกษุเป็นผู้สอน โดยส่วนใหญ่ชาวบ้านจะนิยมนำบุตรหลานของตนเข้ามาอาศัยอยู่ในวัดเพื่อให้ได้รับการศึกษา ซึ่งอาจจะกล่าวได้ว่าวัดเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับกุลบุตร^๓ แม้ในปัจจุบันการศึกษาได้กระจายไปทั่วประเทศ แต่วัดก็ยังคงดำเนินบทบาทในด้านการศึกษา โดยเปิดเป็นสถานศึกษาต่าง ๆ เช่น โรงเรียนพระปริยัติธรรม, มหาวิทยาลัยสงฆ์, ศูนย์อบรมเด็กเล็กก่อนวัยเรียน, ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ฯลฯ ตลอดจนการเผยแผ่พระพุทธศาสนาไปยังต่างประเทศ ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นบทบาทที่สำคัญของพระสงฆ์ ในการให้ความรู้เกี่ยวกับภาษาไทย วัฒนธรรม และเรื่องของศีลธรรม^๔

^๒ พระราชกิจจานุเบกษา, (เล่มที่ ๑๑๖), พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒, (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, ๒๕๔๒), หน้า ๒ – ๔.

^๓ พระราชวิสุทธิกวี (พิจิตร ฐิตวณฺโณ), การศึกษาของสงฆ์สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ (รัชกาลที่ ๕ ถึงรัชกาลที่ ๖), ๑๐๐ ปี มหามกุฏราชวิทยาลัย ๒๔๓๖ – ๒๕๓๖, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๓๖), หน้า ๔๓๖.

^๔ งานวิจัยวัฒนธรรม, ความขัดแย้งทางสังคมและแนวทางในการแก้ไขตามพุทธศาสตร์, วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๓), หน้า ๕, ๕๒-๕๓.

ซึ่งการอบรม เผยแผ่ต่าง ๆ นั้นล้วนแล้วแต่ต้องอาศัยพระภิกษุสงฆ์เป็นหลัก โดยเฉพาะ ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ หมายถึง หน่วยเผยแพร่ศีลธรรมทางพระพุทธศาสนาที่วัด มูลนิธิ สมาคม สถานศึกษา หรือหน่วยงานของรัฐ ได้จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นแหล่งให้การศึกษา อบรม ปลุกฝังศีลธรรม วัฒนธรรมและประเพณีอันดีงามแก่เด็กและเยาวชน มีชื่อย่อว่า “ศพอ.” ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เป็นองค์กรทางพระพุทธศาสนาองค์กรหนึ่งที่พระสงฆ์ได้จัดตั้งขึ้นมา เป็นการจัดการศึกษาสงเคราะห์นอกระบบโรงเรียน ให้การศึกษาอบรมประชาชน ซึ่งกลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่เป็นเด็กและเยาวชนที่กำลังอยู่ในวัยแห่งการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้รู้จักใช้เวลาว่างในวันหยุดเรียน เข้ามาศึกษาหาความรู้ความเข้าใจตามหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาแล้วน้อมนำไปประพฤติปฏิบัติในชีวิตประจำวัน^๕

โดยเฉพาะ ศึกษาพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดยานนาวา แขวงยานนาวา กรุงเทพมหานคร ซึ่งได้เปิดทำการเรียนการสอนวิชาทางพระพุทธศาสนาแก่เด็กและเยาวชน ตั้งแต่ระดับประถมศึกษา ถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยเริ่มเปิดทำการสอนตั้งแต่วันที่ ๒๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๐๗ เป็นต้นมา จวบจนปัจจุบัน โดยยึดหลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา เป็นแกนกลาง และดี เก่ง มีความสุข มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เด็กและเยาวชนมีความรู้และเข้าใจหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา รู้จักดำเนินชีวิตตามแนวคำสอนของพระพุทธเจ้า โดยมีพระเดชพระคุณ พระพรหมวชิรญาณ เจ้าอาวาสวัดยานนาวา กรรมการมหาเถรสมาคม ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการ ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดยานนาวา

ดังนั้นผู้วิจัย จึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรมของผู้ปกครองของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดยานนาวา กรุงเทพมหานคร เพื่อต้องการทราบถึงการมี คุณธรรมและจริยธรรมในผู้ปกครองของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดยานนาวา

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดยานนาวา กรุงเทพมหานคร

๑.๒.๒ เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดยานนาวา กรุงเทพมหานคร

^๕http://www.dra.go.th/dra_learn/main.php?filename=index_01 (วันที่ ๑๐/๒/๒๕๕๕)

๑.๓ ขอบเขตการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดยานนาวา กรุงเทพมหานคร

๑.๓.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

๑ ตัวแปรต้น (ตัวแปรอิสระ) ได้แก่ ๑ เพศ, ๒ อายุ, ๓ ระดับการศึกษา, ๔ อาชีพ, ๕ รายได้

๒ ตัวแปรตาม ได้แก่ ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม ของผู้ปกครองของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดยานนาวา กรุงเทพมหานคร ใน ๖ ด้าน คือ ๑ ด้านความรับผิดชอบ, ๒ ด้านความมีระเบียบวินัย, ๓ ด้านความซื่อสัตย์, ๔ ด้านความเสียสละ, ๕ ด้านความขยันหมั่นเพียร, ๖ ด้านความกตัญญู

๑.๓.๒ ขอบเขตด้านประชากร

ประชากร ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดยานนาวา เขตสาทร กรุงเทพมหานคร จำนวน ๗๐๐ คน

๑.๓.๓ ขอบเขตด้านกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรเป็นผู้ปกครองของนักเรียนโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดยานนาวา กรุงเทพมหานคร จำนวนประชากรทั้งหมด ๗๐๐ คน และได้คำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูปของ เกรจซีและมอร์แกน (R. V. Krejcie and D. W. Morgan) ที่ระดับความเชื่อมั่น ๙๕ % ค่าความเชื่อมั่น ± 5 ได้จำนวน ๒๖๐ ตัวอย่าง ผู้วิจัยจึงกำหนดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดที่ใช้ในการวิจัยเป็นจำนวน ๒๖๐ คน

๑.๓.๔ ขอบเขตด้านสถานที่

ผู้วิจัยกำหนดสถานที่ ที่จะศึกษาข้อมูลเพื่อประกอบการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดยานนาวา กรุงเทพมหานคร

๑.๓.๕ ขอบเขตด้านระยะเวลา

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดระยะเวลาตั้งแต่เดือน กรกฎาคม ๒๕๕๕ ถึง เดือนธันวาคม ๒๕๕๕ รวมระยะเวลา ๖ เดือน

๑.๔ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๔.๑ ความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียน ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดยานนาวา กรุงเทพมหานครแตกต่างกันอย่างไร

๑.๔.๒ ศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียน ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดยานนาวา กรุงเทพมหานคร ทำอย่างไรบ้าง

๑.๕ สมมติฐานการวิจัย

๑.๕.๑ ผู้ปกครอง ที่มีเพศต่างกัน ของนักเรียน ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดยานนาวา กรุงเทพมหานคร มีความคิดเห็นแตกต่างกัน

๑.๕.๒ ผู้ปกครอง ที่มีอายุต่างกัน ของนักเรียน ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดยานนาวา กรุงเทพมหานคร มีความคิดเห็นแตกต่างกัน

๑.๕.๓ ผู้ปกครอง ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน ของนักเรียน ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดยานนาวา กรุงเทพมหานคร มีความคิดเห็นแตกต่างกัน

๑.๕.๔ ผู้ปกครอง ที่มีอาชีพต่างกัน ของนักเรียน ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดยานนาวา กรุงเทพมหานคร มีความคิดเห็นแตกต่างกัน

๑.๕.๕ ผู้ปกครอง ที่มีรายได้ต่างกัน ของนักเรียน ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดยานนาวา กรุงเทพมหานคร มีความคิดเห็นแตกต่างกัน

๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

๑.๖.๑ **ความคิดเห็น** หมายถึง การแสดงออกซึ่งความคิดของผู้ปกครองด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียน ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดยานนาวา กรุงเทพมหานคร

๑.๖.๒ **คุณธรรมและจริยธรรม** หมายถึง การแสดงออกพฤติกรรมของนักเรียน ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดยานนาวา กรุงเทพมหานคร

๑) **ความรับผิดชอบ** หมายถึง นักเรียนต้องแสดงออกด้วยการเอาใจใส่ในการปฏิบัติหน้าที่ การงานของตนเอง มีความตั้งใจในการที่ปฏิบัติงาน เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

๒) **การรักษาระเบียบวินัย** หมายถึง การควบคุมความประพฤติให้ถูกต้องเหมาะสมกับจรรยาบรรณ ขอบบังคับ ข้อตกลง กฎหมายและศีลธรรม เพื่อความสงบสุขในชีวิตของตนเอง และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม

๓) **ซื่อสัตย์สุจริต** หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการยึดมั่นในความถูกต้องประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อตนเองและผู้อื่นทั้งทางกาย วาจา ใจ ผู้ที่มีความซื่อสัตย์สุจริต หมายถึง ผู้ที่ประพฤติตรงตามความเป็นจริงทั้งกาย วาจา ใจ และถือเป็นหลักความจริง ความถูกต้องในการดำเนินชีวิต มีความสะอาดและเกรงกลัวต่อการกระทำผิด

๔) **ความเสียสละ** หมายถึง การเสียสละส่วนตนเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม เป็นคุณธรรมขั้นพื้นฐานของผู้ที่อยู่ร่วมกันในสังคม

๕) **ความขยัน** หมายถึง ผู้ที่มีความขยันหมั่นเพียรเรียนรู้ และขยันในการปฏิบัติหน้าที่และอาชีพของตน

๖) **ความกตัญญูกตเวที** หมายถึง การรู้จักสำนึกบุญคุณหรือความดีของผู้ทำประโยชน์ หรือให้ความช่วยเหลือแก่เรา เช่น บิดามารดา ครูอาจารย์ และตอบแทนบุญคุณต่อผู้มีบุญคุณต่อเรา

๑.๖.๓ **ผู้ปกครอง** หมายถึง ผู้ปกครองของนักเรียนที่เรียนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดยานนาวา กรุงเทพมหานคร โดยแยกตาม ๑ เพศ, ๒ อายุ, ๓ ระดับการศึกษา, ๔ อาชีพ, ๕ รายได้

๑.๗ประโยชน์ที่ได้รับ

๑.๗.๑ ได้ทราบผลของการศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดยานนาวา กรุงเทพมหานคร

๑.๗.๒ ได้ทราบถึงเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดยานนาวา กรุงเทพมหานคร

๑.๗.๓ ได้นำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดยานนาวา กรุงเทพมหานคร